

**DET KONGELIGE BARNE-, LIKESTILLINGS-
OG INKLUDERINGSDEPARTEMENT**

Arbeids- og velferdsdirektoratet
Pb. 5 St. Olavs plass
0130 OSLO

Deres ref
10/4814

Vår ref
201003435-/BGUS

Dato
23.08.2010

**Erkjennelse av farskap på norsk utenriksstasjon for barn født av utenlandsk
surrogatmor**

Vi viser til brev av 5. juli og 12. august om denne saken.

I brev av 3. juni til Utenriksdepartementet gjennomgår Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet regelverk og rutiner for fastsettelse av farskap etter norsk rett i tilfeller hvor barn blir født av surrogatmor i utlandet. Departementet er kjent med at det foreligger enkeltsaker hvor de berørte parter av ulike grunner ikke ønsker å følge denne fremgangsmåten eller dette ikke er praktisk mulig å gjennomføre. Det reises spørsmål om den skisserte framgangsmåten kan fravikes i enkelttilfeller.

1. Det er et vilkår for å endre farskap etter barneloven § 7 at erkjennelsen fra den pretenderende faren er godtatt skriftlig av moren og den som har vært regnet som barnets far. Som NAV påpeker er dette et ufravikelig vilkår i loven, og endring etter § 7 må avslås dersom dette vilkåret ikke er oppfylt.

Sak om endring av farskap kan i disse tilfellene fremmes for retten etter bl. § 6. Domstolen må ta stilling til om vilkårene for å endre farskapet er oppfylt i den enkelte saken, bl. § 81 jf. § 6 jf. § 9 første og femte ledd.

2. I brevet til Utenriksdepartementet kreves det DNA-test fra Rettsmedisinsk institutt. Av lovteksten i bl. § 7 framgår det at NAV må finne det "truleg" at den andre mannen er far til barnet. Departementet mener det er nødvendig med DNA-analyse for å gi NAV grunnlag for å vurdere om det er "truleg" at mannen som erkjenner også er genetisk far til barnet. Det er i disse sakene helt nødvendig å utelukke at surrogatmorens ektemann

er far til barnet før NAV fatter vedtak om at den norske mannen er juridisk far til barnet.

Det kan ikke utelukkes at enkelte parter kan presentere en DNA-analyse fra et annet laboratorium enn RMI. Spørsmålet som reiser seg er om det er nødvendig å kreve en ny DNA-test som må sendes til Norge for analyse i disse sakene. I tillegg til kvaliteten ved utførelsen av selve DNA-analysen, er det i farskapssaker nødvendig med sikkerhet rundt avgivelsen av prøvene. Det er av vesentlig betydning at prøvematerialet er tatt under forhold som gir sikker informasjon om identiteten til de som avgir prøven.

I disse sakene er det bare den pretenderende faren og barnet som må avgi prøve, det innebærer liten fysisk belastning og det offentlige dekker kostnadene. Departementet mener derfor at kravet om analyse fra RMI innebærer liten ulempe for partene sammenholdt med viktigheten av at det offentlige har en rutine som gir sikkerhet omkring prøveresultatet. I saker om farskap som behandles i Norge og der det er nødvendig med DNA-analyse, kreves det – så vidt departementet kjenner til – alltid DNA-analyse fra Rettsmedisinsk institutt. Departementet kan ikke se for seg situasjoner hvor det skulle være aktuelt å fravike fra dette kravet.

3. Barneloven § 4 krever at den som erkjenner farskap må gjøre dette ved personlig frammøte, for eksempel for norsk diplomatisk eller konsulær tjenestemann i andre ledd bokstav c. Det er imidlertid ikke det samme kravet i loven om personlig frammøte for moren og den som har vært regnet som far. Departementet har likevel i brevet til UD stilt krav om at også disse må undertegne dokumentene ved personlig frammøte. Bakgrunnen for at det kreves personlig frammøte også i disse sakene, er at den som mottar godkjenningen skal kunne kontrollere identiteten til de som møter og forsikre seg om at partene forstår hva de skriver under på. Vi antar at enkelte surrogatmødre og deres ektemenn ikke forstår norsk regelverk og de engelskspråklige dokumentene som er utformet til dette bruk, og derfor trenger en nærmere forklaring.

I tilfeller hvor man har fullstendig sikkerhet for at identiteten til de berørte parter er korrekt og at de berørte partene forstår hva de godkjenner, kan det ikke utelukkes at det kan forekomme tilfeller hvor det er mulig å fravike kravet om personlig frammøte for norsk diplomatisk eller konsulær tjenestemann for surrogatmoren og hennes ektemann. Her må det legges en streng vurdering til grunn, bl.a. ved at landet bør ha et kontrollerbart folkeregistreringssystem, at post sendes rekommandert og at partene har engelsk som morsmål eller kan dokumentere at de har tilstrekkelig engelskkunnskap. I tilfeller hvor dette ikke er mulig på en betryggende måte, kan sak om endring av farskap bringes inn for domstolen etter bl. § 6, jf. omtale under 1. Domstolsbehandling vil også kunne være aktuelt i tilfeller hvor barnet befinner seg i Norge, og surrogatmoren og hennes ev. ektemann ikke vil medvirke til overføring av farskapet, dersom vilkårene for å ta saken under behandling er oppfylt.

4. Problemstilling i brev av 12. august: Regelverket omkring fastsettelse og endring av farskap er ikke laget med tanke på barn født av surrogatmødre i andre land. Dette

gjelder også retningslinjene i NAVs rundskriv. Departementet legger til grunn at det ofte vil oppstå situasjoner hvor retningslinjene i rundskrivet vil være lite hensiktsmessige i surrogatisaker.

I NAVs rundskriv om farskap *pkt. 5.2.1.8 Barnets mor bor eller oppholder seg i utlandet*, er utgangspunktet at mor og barn er bosatt i utlandet. I tilfellene som NAV omtaler, vil mor og hennes eventuelle ektemann være bosatt i utlandet, mens den pretenderende faren og barnet vil være bosatt i Norge. Alle de berørte parter ønsker trolig at det juridiske farskapet skal fastsettes i tråd med biologi. Departementet legger til grunn at det ikke kan være nødvendig i slike tilfeller at barnets mor henvender seg til NAV for at saken skal kunne tas under behandling. Dersom barnet og den pretenderende faren er bosatt i Norge og ønsker farskap fastsatt etter norske regler, bør dette være tilstrekkelig til at NAV kan ta saken under behandling, jf. ordlyden i bl. § 81 bokstav c om at den som er oppgitt som far må være bosatt i Norge. Det må her være tilstrekkelig at mannen oppgir seg selv som far, også i tilfeller hvor surrogatmoren er gift.

Med hilsen

Margaret Sandvik (e.f.)

Tove Friisø

